

SVOBODNA SLOVENIJA

LETO (AÑO) LIV (48)

Štev. (Nº) 15

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

4 de mayo - 4. maja 1995

IZJAVA

Slovenske škofovske konference ob 50-letnici konca druge svetovne vojne

Bližnje praznovanje konca druge svetovne vojne je za slovenski narod in državo izjemen izziv. Naš narod je bil namreč v tej vojni posebno preizkušan. Ob spominu na veselje ob koncu vojne in okupacije ne moremo mimo žalosti ob misli na vse preizkušnje, žrtve ter moralno in fizično trpljenje, ki ga je ta vojna zahtevala od toliko članov našega naroda. Zato ob 50-letnici konca vojne izražamo Bogu hvaležnost za vso moč, ki jo je dajal našim ljudem v preizkušnjah. Pred Bogom pa tudi stojimo zgroženi in skesani zaradi zla, ki smo ga ljudje zmožni povzročiti drugi drugim. Čeprav smo ustvarjeni po njegovi podobi in smo vsi njegovi otroci, smo usodno zaznamovani z grešnostjo. Tudi tega dejstva ne smemo pozabiti.

Druga svetovna vojna pa v spominu našega naroda ni zapisana samo kot žalostno obdobje okupacije, temveč prav tako kot obdobje velike narodove razdvojenosti in bratomorne vojne. Ta neznanska rana narodnega razdora še vedno ni zaceljena in bistvenih dejanj narodove sprave tudi po 50 letih od konca vojne še nismo zmogli. Pred petimi leti smo ob padcu komunističnega totalitarnega režima sicer ustvarili politične možnosti za bolj objektivno in neideološko zgodovinsko raziskovanje, ki ni več pod pritiskom režima in njegovih političnih interesov. Naredili smo tudi nekaj pomembnih dejanj, med katerimi je treba predvsem omeniti veliko spravno slovesnost v Kočevskem Rogu: po 45 letih je slovenski narod simbolično in dostojno pokopal po končani vojni pobite domobrance in zaznamoval njihov spomin, kar se je nadaljevalo v naslednjih letih.

Vendar pa bistvene naloge sprave ostajajo še pred nami. Pri tem se zavedamo, da je bilo slovensko javno mnenje 45 let pod izključnim pritiskom ene same komunistične ideologije in njenih pristranskih zgodovinskih razlag; ker ustaljenih stereotipov v zavesti ljudi ni mogoče čez noč spremeniti, se zavedamo, da bo proces sprave zahteval še veliko časa.

Slovenska škofovska konferenca je nazkazala 13. marca 1990 bistvene naloge in stopnje sprave. Pri tem je izhajala iz prepričanja, da nas lahko osvobodí samo resnica. Usoda naše sprave počiva na izpolnitvi glavne naloge: „Ugotoviti polno in celostno zgodovinsko resnico o vseh dogodkih od začetka zadnje vojne do danes“.

Ugotavljamo, da se ta osnovni pogoj premalo izpolnjuje. Premalo se namreč upošteva, da so dogodki in dejanja med seboj povezana in da si je samo iz te povezave mogoče ustvariti pravilnejšo podobo in pravičnejšo sodbo. Prav tako se v javnem govorjenju še vedno uporabljajo stare zmerljivke in sramotilne besede, ki so bile v preteklosti sestavni del ideološkega prikazovanja zgodovine. Občutek imamo, da kaže sedanja oblast premalo volje in daje premalo možnosti za raziskovanje naše polpretekle zgodovine in za popravilo krivic. Kljub temu pa se v zadnjem času uve-

ljavlja tudi nekaj pomembnih spoznanj. Nobenega dvoma ni, da je večina partizanskih borcev, ki so delovali v okviru Osvobodilne fronte, šla v boj iz domoljubja in volje po osvoboditvi slovenskega naroda. To so bili večinoma verni ljudje in niso imeli nobenega namena podpirati komunistično revolucijo in ateistično ideologijo. Zato lahko rečemo, da je partija zlorabila njihovo domoljubje, ko je osvobodilni boj izrabila tudi za izvedbo revolucionarnega prevzema oblasti. Tisti partizani, ki se po vojni niso uklonili ideološkemu pritiskom Komunistične partije, so bili neredko moralno in materialno zapostavljeni.

Prav tako ni nobenega dvoma, da tudi velikanska večina domobrancev ni hotela nič drugega kakor svobodno in demokratično Slovenijo. Če je torej kljub temu prišlo do spopada s partizani, se to ni zgodilo zaradi tega, ker bi domobranci želeli, da bi Slovenija ostala okupirana, temveč zato, ker so nasprotovali temu, da bi v Sloveniji zavlada totalitarni komunizem. Pri tem so seveda upali, da bodo Slovenijo osvobodili zahodni zavezniki in bo tako Slovenija obvarovana pred komunistično diktaturo. Zaradi tega niso bili izdajalci naroda, kakor jih je imenovala vsa povojna politična propaganda.

Če so eni in drugi zagrešili dejanja, ki niso služila narodu in njegovi blaginji, je treba to najprej pripisati nespornemu dejstvu, da je med časom druge svetovne vojne in neločljivo skupaj z bojem proti okupatorjem potekala v Sloveniji komunistična revolucija, katere brezpogojen cilj je bil vzpostavitev totalitarne komunistične oblasti. Povojna uradna razlaga dogodkov (Nad. na 2. str.)

Bogat sad po pol stoletja

3. maj 1945

Pred petdesetimi leti je naš narod moral pretrpeti veliko tragičnih dogodkov, ki se jih danes z žalostjo spominjamo: slovenski holokavst, izgnanstvo, začetek komunizma v Sloveniji.

Niso pa vse obletnice žalostne. V tistih težkih časih je bilo kaj svetlih trenutkov, ki so posvetili v revolucijsko rdečo temo in bodo ostali svetla luč na poti našega naroda do samostojne države.

Mislimo namreč na pomemben politični moment, ko je slovenski narod po svojih izvoljenih predstavnikih (ne po samozvanih revolucionarjih) na seji na ljubljanskem Taboru dne 3. maja 1945 sprejel zgodovinsko narodno izjavo o proglasitvi slovenske narodne države kot sestavnega dela federativno urejene Jugoslavije, ter o ustanovitvi slovenske narodne vojske. Temu parlamentu je predsedoval France Kremžar, predsednik Narodnega odbora pa je bil dr. Jože Basaj.

Proglas je pomenil korak naprej iz v

Marko Kremžar

Namesto parade

Najprej so nameravali slaviti 50. obletnico „osvoboditve“ in zmage nad fašizmom z vojaško parado, kjer naj bi korakali oddelki slovenske vojske skupaj z veterani revolucije, a seveda le s tistimi, ki so se borili pod vodstvom komunistične partije. Zdaj, pod pritiskom domačega javnega mnenja, napovedane parade ne bo, a vodstvo nekdanje partije, kot nekoč tudi zdaj skrito za hrbiti partizanskih borcev, se bistvu svojega prvotnega načrta ne bo odpovedalo. Javnosti se bodo predstavili skupaj s slovensko vojsko in tako skušali ponovno prekriti dejstvo bratomorne revolucije z znano, a lažno sliko „svoje“ NOB. Skozi vse obdobje revolucije in še desetletja po njej so komunisti varali ljudi, da jim gre za narodovo svobodo, zdaj pa bi radi to staro prevaro ponovno potrdili in vključili v tradicijo mlade države.

Kot beremo v ljubljanskem časopisu, naj bi 14. maja na Trgu republike ob častni četi slovenske vojske stali tudi predstavniki borcev NOB. Partizani se bodo na ta način ponovno pojavili v vlogi osvoboditeljev in ne kot poslušno partijsko orodje, kar so bili do take mere, da so se spremenili v najkrvoločnejše krvnike lastnega naroda. Isti, ki so po napadu Nemčije na ZSSR, pred pol stoletja v našem narodu z neizzvanim nasiljem hoteli monopolizirati odpor proti okupatorju, monopolizirajo zdaj sebi v prid praznovanje zloma nacizma in konec vojne. Težko je razumljivo, da jim demokratična oblast mlade slovenske države to omogoča in dopušča.

Predsednik združenja partizanskih borcev je, nedavno tega jasno povedal, da ob tej priložnosti ne nameravajo proslavljati kake sprave temveč „le začetek novega obdobja“. Seveda mož ni omenil, kako so komunisti to novo obdobje pričenjali in kaj so v njem počeli. Marsikateremu rojaku taka zloraba zgodovinskih obletnic ni všeč, a minister Kacin je pravočasno pojasnil, naj taki, ki jim to ni po volji, gredo takrat ka-

morkoli, čeprav iz Slovenije, kar spominja na podoben poziv njegovega tovariša Kocjančiča, ki je pred meseci pošiljal „stare gospode“ iz rodne Slovenije čez morje.

Če se bo majski jubilejni program resnično razvijal kot pravijo, ne bo nikomur v čast. V slovenski javnosti naj bi si na ta način revolucionarna rdeča zvezda ponovno utrdila nezaslužena priznanja. Prisotnost rdečih zvezd, pa čeprav le v osebah tistih, ki so jih še nedolgo tega nosili na kapa in zastavah, ni v skladu s slovensko sedanjostjo in je za resnične demokrate nesprejemljiva. Res, da je velik del partizanov sodeloval s komunisti v dobri veri, da se bore za svobodo. Bili so prevarani. Vendar biti prevaran še ni legitimacija za častno uvrstitev, z ramo ob rami s slovensko vojsko.

Slovesno praznovanje petdesetletnice zloma nacizma bi moralo biti stvar vsega naroda, saj gre za poraz skupnega sovražnika in enega najsurovejših totalitarizmov naših dni, ki je zaostajal le za nasilji komunističnih režimov. Vendar bi bil, namesto po nekdanji partiji načrtovanega triumfalnega slavlja, prej na mestu skupni spominski spreved žrtev vseh totalitarnih režimov, ki so med vojno in še po njej ogrožali slovenski narod. Tak spreved bi pomenil resnično sliko naše preteklosti in bi bil lahko izraz pričetka tihe, a globoke sprave.

Vendar se zdi, da sedanja oblast raje razkazuje, kako ostajajo njeni najvidnejši predstavniki v bistvu zvesti partijski tradiciji, zasanjani v jugoslovansko preteklost, in da naša družba še ni mogla zaceliti globokih ran, ki jih je povzročila revolucija. Demokratični svet bo tiste dni pozorno gledal, kaj se dogaja v naši državi. Ali se jim bomo ob tej pomembni obletnici res predstavili kot solarčki demokracije, ki niso napravili popravnega izpita?

Večina Slovencev, ki se ob spominu na žrtve vojne in okupacije spoštljivo spominja konca vojnih grozot, ne more ločiti teh od onih, katere je našemu narodu prizadela revolucija, in noče praznovati „pričetka novega obdobja“ ob pogledu na revolucionarne komunistične relikvije. Zato bodo ljudje, ki niso izgubili zgodovinskega spomina, prisiljeni spominjati se propada strupenega nacističnega totalitarizma v ožjih krogih, mimo dogodkov na Trgu republike. V srcu se bodo pripravljali že na spominske slovesnosti meseca junija, v zavesti, da dediči revolucije sicer še širijo miselno zmedo, a vala zgodovinske resnice, ki se počasi širi med Slovenci, ne morejo vse ustaviti.

Čuden spomenik

Iz oddaje Okence v Slovenijo povzemamo sporočilo Janeza Vasleta iz Ljubljane:

Častni odbor za proslavo 50-letnice zmage nad fašizmom je na svoji zadnji seji sklenil, da bodo postavili spomenik vsem padlim v vojski. Zanimivo pa je, da bo na njem pisalo, da velja za vse padle do 14. maja 1945. Predstavnik katoliške Cerkve dr. Janez Gril je dejal, da se v dogovorih ni omenjal noben datum, predsednik parlamenta Janez Školjč je dejal, da je bil zanj datum od vsega začetka popolnoma jasen.

TD

(Nad. s 1. str.)

Izjava Slovenske škofovske konference

med vojno tega ni nikoli tajila, ampak se je s tem celo ponasala. Zato ni mogoče, da bi pri iskanju čim bolj pravične ocene medvojnih dogodkov danes to čisto preprosto pustili ob strani.

Danes lahko samo obžalujemo, da je domobranstvo poglobilo razdor v slovenskem narodu, in to v najtežjih časih okupacije. Toda domobranstvo se je začelo kot povsem legitimna samoobramba pred poboji civilnega prebivalstva, ki so jih izvajali komunistični revolucionarji. Na začetku vsega tistega, kar bo objektivna in poštena moralna ocena lahko očitala domobranstvu kot pojavu, stoji torej revolucionarni načrt partije, voden od zunaj, da prevzame oblast in vzpostavi komunistični totalitarni režim. Samo tako razumemo pretresljivo dejstvo, da je Osvobodilna fronta Slovenije pobila že med vojno veliko Slovencev, po končani vojni pa je množično in brez vsake sodbe pomorila ne samo ujete domobranci, temveč prav tako mnogo civilistov, ki bi se utegnili upirati novi komunistični oblasti. Slovenski bratomorni spopad je sprožilo predvsem to revolucionarno nasilje. Danes, ko smo zavrgli totalitarno družbeno ureditev, moramo prav tako zavreči in odkloniti tudi to revolucijo.

Vse to je treba upoštevati, če hočemo biti čim bolj pravični v svojih sodbah. Zato pa moramo tudi obsoditi vse tisto, kar je bilo neprimerne, krivičnega ali celo zločinškega na domobranci strani. Obsodbo zasluži predvsem vsako dejanje nasilja, mučenja in pobijanja civilnih ali neoboroženih ljudi. Tudi v vojnih razmerah ni vse dovoljeno. To velja enako za obe strani in za vsako je treba najprej ugotoviti, kaj se je res zgodilo.

Slovenska škofovska konferenca izraža svojo pripravljenost zavzeti nedvoumno moralno stališče do vsakega dogodka ali pojave s katere koli strani, ko je zadostno objektivno in pošteno osvetljen. S svojim izrekanjem o minulih dogodkih hoče samo služiti resnici, pravici in spravi. Ponovno obžalujemo tudi vse tisto, kar je bilo neprimerne ali zgrešene v ravnanju predstavnikov katoliške Cerkve kot institucije, in se opravičujemo vsem prizadetim. To sta sicer že storila pokojni ljubljanski nadškof dr. Jožef Pogačnik na veliki četrtek 7. aprila 1977 in ljubljanski nadškof dr. Alojzij Šuštar na veliki četrtek 12. aprila 1990.

Konec druge svetovne vojne je v svetu in še posebej v Evropi tudi začetek velike demokratične obnove. Grozote druge svetovne vojne, ki jih je povzročil totalitarni nacistični režim, in strahote prejšnjih in

poznejših komunističnih revolucij so svet prepričale o njuni potrebi spoštovanja človekovih pravic in njihovega mednarodnega jamstva. Tri leta po koncu vojne so Združeni narodi sprejeli Splošno deklaracijo o človekovih pravicah, kateri so sledili številni mednarodni pravno zavezujoči dokumenti in ki predstavljajo hrbtenico sodobnih demokratičnih ureditev. Na načelih spoštovanja človekovih pravic se nekdanji na smrt sprti narodi v Evropi spravijo, začnejo sodelovati in se združevati v vedno tesnejšo skupnost. Demokratični del sveta doživi v polovici stoletja velik gospodarski, družbeni in politični napredek. Žal pa smo bili po krivdi tistih, ki so leta 1945 v Sloveniji slavili zmago in uresničili svoje revolucionarne načrte, skoraj pol stoletja izključeni iz tega napredka, prenašali smo nasilje nad zavestjo in značajem slovenskega človeka ter postajali spoznavno, kulturno in duhovno vedno bolj osiromašeni. Človekove pravice so bile teptane, v prvem obdobju po vojni še posebno kruto in brezobzirno. Člani katoliške Cerkve, zlasti duhovniki, so bili še posebej tarča preganjanj in zapostavljanj.

Mnogi prizadeti posamezniki so s svojo življenjsko držo dokazali, da so povzročiteljem krivice odpustili. Če kdo tega še ni storil, ga vabimo, naj po zgledu našega Odrešenika to stori. Vsem tistim Slovenkam in Slovincem doma in po svetu, ki na krivice niso odgovarjali z nasiljem ali celo terorizmom, izrekamo spoštovanje in priznanje.

Pet let je že minilo, odkar vzpostavljamo demokratično ureditev, zato smo toliko bolj zavezani resnici, pravici in spravi. Sprava je možna, saj so imeli partizani in domobranci pred očmi isti cilj: svobodo Slovenije. Nacizem, proti kateremu so se borili partizani, in komunizem, proti kateremu so se borili domobranci, sta danes mrtva. Slovenski narod pa je končno uresničil svoj tisočletni sen; svojo samostojnost in državnost. Zato je sedaj resnično napočil trenutek sprave. Sedaj je čas, da kot narod stopimo skupaj, obžalujemo vse zablode in vse trpljenje, ki smo si ga medsebojno povzročali velikokrat tudi po krivdi tujih sil, priznamo vse svoje krivde, po možnosti poravnamo krivice in se zavežemo, da nam bo v prihodnje sožitje v miru, sodelovanje v pravičnosti in spoštovanje medsebojnih razlik v svobodi za vsakega med nami nedotakljivo vodilo.

Ljubljana, 19. aprila 1995

V imenu Slovenske škofovske konference
nadškof dr. Alojzij Šuštar, predsednik

Zgodilo se je v Sloveniji

Na marčni seji so v parlamentu zavrnili predlog SLS o popravni krivic. Nov predlog pa je predstavila vlada. Med drugim je v predlogu dana možnost za vpis v matično knjigo umrlih vseh v vojski ali po njej pobitih ali pogrešanih. (Dosedaj so to lahko storili le po sodnijski odločbi.) Predlog bodo lahko vložili sorodniki ali tožilci, komisije za povojne poboje itd. Zadostuje izjava stranke ali izjava priče. Tudi ni bistven datum smrti.

Na zadnji seji častnega odbora za državne proslave je dr. Jože Bernik, predsednik Svetovnega slovenskega kongresa vprašal, ali bo na proslavi na praporih slovenskih veteranov iz II. svetovne vojske tudi sovjetska peterokraka zvezda. Predsednik borčevske organizacije je pojasnil, da rdeča zvezda „krasi“ tudi zastave nekaterih drugih veteranov drugih držav (seveda

sovjetskih!) Če pe bi prepovedali nošenje teh praporov in zvezd na njih — bi utegnili veterani NOB odpovedati sodelovanje. Tako bodo po Sloveniji spet vihrale zastave z rdečo zvezdo.

Na svečanosti v Cankarjevem domu bo govoril predsednik RS Milan Kučan, Drnovšek pa na Triumfu-vojaški postrojitvi.

Slovenski krščanski demokrati so ustanovili kmečko gibanje v okviru stranke. Ustanovitve v Gomilskem v Savinjski dolini so se udeležili tudi predsednik Peterle, poslanec Ivan Oman, kmetijski minister dr. Jože Osterc ter državni sekretar Ivan Obal.

V Slovenijo se napoveduje obisk srbskega patriarha Pavla. Povabil ga je paroh srbske pravoslavne Cerkve v Sloveniji Jovan. Prisoten naj bi bil na spominski proslavi v Rogu (tam je bilo pobitih veliko Sr-

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

Tone Mizerit

Volilna kampanja se bliža koncu in vsaka stranka napenja zadnje sile, da bi na svojo stran pritegnila vrsto tistih „še neodločenih“, ki nihajo med enim in drugim kandidatom in ki bodo končno odločili o usodi ne prvega mesta, o katerem ni dvoma, marveč ali bomo imeli končno „ballotage“ (drugi krog) ali ne. V ta cilj so uperjene oči z ene in druge strani.

MOČ PETLETKE

Omenili smo že, da se na ankete ni preveč zanesti. Številke so tako različne, da v mnogih primerih sploh ni govora o kaki elementarni resnosti. Vse je odvisno od tega, kdo in komu naroči določeno anketo. Kar pa je res, ni vse bleščeče na vladnem obzorju, kjer so si zastavili cilj zmage v prvem krogu. In tega ni zaznati toliko iz števil, ki jih eni in drugi sučejo, marveč iz zaskrbljenosti v vladi sami.

Da napnejo vse moči in skušajo v zadnjih dneh prepričati volilce, so vladne ekipe skovale „petletni plan“. To nekako zveni po peronistični tradiciji, saj je Perón sam za časa prvega in drugega vladanja vzpostavil dve „petletki“. Zgodovina sicer trdi, da ne prva ne druga nista rodila zaželenih in obljubljenih sadov, a Menem po tistem vzorcu zaključuje svojo volilno kampanjo, medtem ko opozicija kritizira neresnost teh načrtov.

Petletni plan je v bistvu naperjen proti Fronti solidarnosti in proti Bordonu samemu. Njegovo volilno geslo je „Boljše Bordón“. Vlada mu odgovarja s starim Peronovim izrekom, „Bolje storiti, kot govoriti“. S tem izrekom so se na prvi maj zbudile buenosaireske stene, nalepljene s propagandnimi plakati in predsednik Menem je v gledališču Cervantes objavil bistvo načrta, ki predvideva pet let gospodarske rasti v Argentini.

Seveda v tem načrtu vse preveč lepo zveni. Letno naj bi ustvarili 330.000 novih delovnih mest. Investicije od letos pa do leta 1999 naj bi dosegle astronomsko številko 87 tisoč milijonov pesov (ali dolarjev, kar je zaenkrat isto). Seveda, česar Menem ni povedal in na to kaže opozicija, je, kje bo država dobila te ogromne vsote in če bodo privatni kapitali pripravljeni dati svoj del, kot to predvideva vlada. Enostavno je treba primerjati napovedane številke in realno stanje države, davčne nabirke in razpoložljive fonde, da se vidi, da je ves načrt bolj sad pobožnih želja ali volilnih nuj kot pa strokovno organiziranega plana.

A o tem bo vse te dni tekla polemika med vlado in opozicijo, ki seveda tudi predstavlja svoje lastne načrte. Radikali so tudi že objavili svoje obljube (ne da bi razjasnili, kako jih bodo izpolnili). Bordón pa bo te dni predstavil svoj program v teatru Coliseo, nekaj kvadrov stran od Cervantesa. Če o vsem tem resno pomislimo, je neka temeljna logika, ki govori, da noben od kandidatov ne bo mogel, vsaj nahitro ne, bistveno spremeniti položaja. Glavni činitelji so postavljeni in jih ni mogoče zanikati ne iti mimo ali preko njih. Vsaka prehitra sprememba smeri gospodarskega programa bi pomenila tako globok pretres, da bi bile posledice pretežke za družbo. Zato je vsaka obljuba „temeljnih sprememb“ vsaj

bov), bil prisoten na spominski slavnostni akademiji v Cankarjevem domu, obiskal slovenskega metropolita dr. Šuštarja in pravoslavne vernike v Ljubljani. V javnosti se je dvignilo precejšnje nasprotovanje, slovenske oblasti pa se še niso izjavile, ali mu bodo dale vizo za vstop. Bojijo je namreč kakšnih pro-srbskih demonstracij.

naivna, in vsako obljubljanje kakega „raja“ vsekakor lažna.

Iz predsednikovega govora bi le pobrali eno cvetko, tisto, ki govori o dejstvu, da je brezposelnosti kriva „modernizacija, ki je trčila na nekoliko ostarelo delavsko zakonodajo“. Ta pa je že malo prehuda in je seveda iz Cavallovega zelnika. Še sedaj ne more sprejeti dejstva, da mu doslej ni uspelo temeljito spremeniti delavske zakonodaje. To bo še težje sedaj, ko je predsednik moral marsikaj obljubiti sindikalistom. Sicer bi težko razumeli, da so v prvih vrstah med Menemovim govorom sedeli celo gremialisti iz stare peronistične garde kot kovinarski Lorenzo Miguel. Tudi je težko razumeti, kaj je imel opraviti v isti vrsti liberalni vodja Alvaro Alsogaray ali njegov sorodni liberalni gospodarstvenik Roberto Alemann.

TEŽKA PRIHODNOST

Svoj čas smo že omenili, da se 14. maja pravzaprav volitve šele začno. Ta dan se voli predsednika in podpredsednika ter polovico poslanske zbornice. V nekaterih provincah še guvernerje, drugod župane. A te okrajne in krajevne volitve se bodo potem še nadaljevale.

Vrnimo se k vprašanju poslancev. Kot predvideva dosedanja zakonodaja, bomo volili polovico poslanske zbornice. Ta polovica pa je sestavljena takole: 47,7% peronistov, 33,1% radikalov, 19,2 ostale stranke. To sorazmerje se bo na volitvah gotovo spremenilo, in to v škodo vladi, ki bo morala sprejeti dejstvo, da se njena moč v kongresu manjša, da tudi pada sila radikalov, ki so bili vsa ta leta kaj mila opozicija, rastejo pa druge sile, zlasti z leve in sredine, ki bodo do vlade nekoliko bolj neprijazne.

Naj torej zmaga kdorkoli, dejansko ne bo mogel vladati brez sporazumov, pogajanj in kompromisov. Če zmaga Menem, bo dejansko odvisen od radikalov, s katerimi bi lahko dosegel vladni sporazum. O tem se je mnogo sumničilo, govorilo in pisalo, zlasti po sporazumu v Olivosu, ki je odprl pot ustavnim reformi. To je neke vrste „možna bodočnost“, ki bo seveda nekoliko spremenila smer gospodarstva in politično odvijanje. Vprašanje je, če iz tega dejstva izhajajo govornice o tem, da bo minister Cavallo zapustil vladno ekipo, če pride do nove Menemove dobe.

Še težji pa bo položaj, če zmaga Bordón. Ta bo dejansko v manjšini v obeh kongresnih zbornicah in bo popolnoma vezan. Tudi morebitni sporazum z radikali mu ne bi zagotovil mirnega vladanja (da ne govorimo, kako bi bilo treba spremeniti vse vladne načrte). Lahko pa bi se zgodilo, da se v tem primeru pojavi nova razpoka v peronizmu, ki bi ločila menemiste in bordoniste. A to je že napovedovanje prihodnosti ali boljše: ugibanje.

Vsekakor je zanimiv ta novonastali položaj, v katerem so radikali potisnjeni v ozadje in bo moralo prebivalstvo dejansko izbirati med dvema peronističnima kandidatom, ki pravzaprav tekmujeva v tem, kateri je boljši in bolj pravoverni peronist. Mnogo zasluge za ta položaj ima prav Alfonsín, ki je leta 1983 radikale popeljal do zmage, pa s svojo nespretnostjo in politično ambicijo povzročil zatem enega najhujših padcev stranke. Politični oder je zato temeljito spremenjen. Za njim je Menemova liberalizacija peronizma opravila, kar je še manjkalo. Dejansko bodo te volitve pomenile novo dobo, ki gospodarsko ne bo bistveno predurila položaja, a bo politično gotovo mejnik v tem težkem dozorevanju argentinske demokracije.

Obuditev Debeljakove Velike črne maše

Spominski triptih za več kot dvesto nastopajočih

Ob 50. obletnici pobojev domobrancev in drugih Slovencev leta 1945, ene največjih tragedij v zgodovini slovenskega naroda, bo Nova slovenska zaveza pripravila številne prireditve. Poleg več spominskih slovesnosti (Kočevski rog, Teharje) bo 29. junija v Gallusovi dvorani Cankarjevega doma uprizoritev triptiha z naslovom Resurrecturis (Tistim, ki bodo vstali). Oblikovana bo na temo pesnitve Tineta Debeljaka Velika črna maša za pobite Slovence.

Prvi del triptiha bo prispeval skladatelj Primož Ramovš; napisal bo Sinfonijo Pieta za veliki orkester. Skladatelj Jože Trošt bo napisal kantato za soliste, zbor in orgle, besedilo iz Črne maše pa bo priredil pisatelj in dramatik Zorko Simčič. Zadnji del triptiha Exercitus magnus nimis valde (Silno velika vojska) bo napisal skladatelj Samo Vremšak, besedilo bo po bibličnih motivih ter pesnitvah Stanka Majcna in Franceta Balantiča pripravil Zorko Simčič. Izvajali ga bodo solisti, zbor in orkester ob orgelski spremljavi.

Gre za zelo zahteven umetniški projekt, saj bo na velikem odru Cankarjevega doma nastopilo kar dvesto deset izvajalcev. Po vsej stvari, da sta dve skladbi za spominski triptih Resurrecturis že napisani, ena pa še nastaja.

Ivo Žajdela

Velika črna maša za pobite Slovence dr. Tineta Debeljaka — izdal jo je pod psevdonimom Jeremija Kalin — je prva leposlovna knjiga slovenskih potovalnih izseljencev v Argentini. Izšla je leta 1949 pri založbi Svobodna Slovenija. Opremljena je s slovenskim, španskim in angleškim uvodom ter pojasnilo. Z lesorezi in

Bara Remec: Ilustracija v Črni maši.

linorezi jo je ilustriral akademska slikarka Bara Remec (pseud. K. Mirtič).

Gre za več kot dvesto strani obsegajočo pesnitev, ki se izmika tradicionalnim zvrstnim opredelitvami. France Pibernik je denimo zapisal, da je Črna maša literarno delo, ki bi mu po Prešernovem Krstu pri Savici težko našli ustrezno primerjavo. Zato ni naključje, da je Alojz Rebula njenega pisca Tineta Debeljaka imenoval „patriarh slovenske emigrantske kulture“.

Ponatis Velike črne maše za pobite Slovence je v Sloveniji izšel leta 1990 (dan pred spravno slovesnostjo v Rogu) pri založbi Karrantanija.

P. F. „Slovenec“

Kaj bo vlada ukrenila za spominski park Teharje?

Teharska komisija pri celjskem mestnem svetu je ostro protestirala zoper vladno stališče, ki ni naklonjeno načrtovani gradnji Parka spomina Teharje. O tej nenaklonjenosti komisija sodi na podlagi dejstva, da je bilo za letošnja začetna dela v parku sprva obljubljenih 100 milijonov tolarjev, v predlogu državnega proračuna za leto 1995 pa je predvidenih le 50 milijonov tolarjev za urejanje vseh grobišč, torej tako grobišča na Teharjah in grobišč v Kočevskem Rogu.

Načrtovano pa je bilo, da bo do 18. junija, ko bo na Teharjah velika spominska maša, postavljen vsaj osrednji spomenik in urejena njegova okolica, vendar pa bi samo ta osnovna ureditvena dela stala blizu 36 milijonov tolarjev.

Ob tem pa so na seji Teharske komisije povedali, da so bila s soglasjem republiške vlade že lani naročena in opravljena določena dela za Park spomina Teharje, ki pa jih je zdaj treba plačati. Dolgovz znašajo 18 milijonov tolarjev, skupaj z najbolj skrajšanim obsegom vlaganja pa bi torej letošnji proračun moral zagotoviti za Park spomina Teharje vsaj 55 milijonov tolarjev.

Kakorkoli že, v Teharski komisiji so se dogovorili, da navkljub zmanjševanju denarja ne bodo zastali s svojo aktivnostjo. Nasprotno, po vseh močeh bodo pritiskali na politične in druge vzvode, da bi se zagotovil denar za ureditev Parka spomina. Konkretno pa je teharska komisija že pozvala vse poslanske skupine, naj z amandmaji vplivajo na spremembo predlaganega proračuna. Celjski Cinkarni pa je Teharska komisija dala pobudo, naj prispeva

svoj delež k urejanju okolice pred spominsko mašo 18. junija.

Sicer pa se bo vladno stališče do letošnjih začetnih del v Parku spomina Teharja bolj jasno pokazalo, ko bo znova zasedala vladna komisija za grobišča. Tedaj bo tudi jasno, ali bo država namenila dodatnih 100 milijonov tolarjev za urejanje grobišč iz svojih rezerv. Po „Delu“

Srečanje Milana Kučana s slovenskimi škofi

Predsednik Milan Kučan je 25. aprila sprejel dr. Alojzija Šuštarja, predsednika Slovenske škofovske konference ter druge slovenske škofove ter prof. dr. Antona Stresa, predsednika Komisije za pravičnost in mir. Ob tej priložnosti je tekla beseda tudi o odgovornosti države in Cerkve v sedanjem času, o globokih sistemskih, strukturalnih, socialnih, političnih in gospodarskih spremembah, ki jih doživlja slovenska družba in tudi položaj Cerkve v njej. S tem v zvezi je bilo posebej govora o skupni odgovornosti za kulturno, socialno in politično podobo republike Slovenije ob obisku papeža Janeza Pavla II., o urejanju razmerij med državo in Rimokatoliško cerkvijo, o obeleževanju konca II. svetovne vojne ter odgovornosti državnih ustanov, političnih strank, Cerkve ter drugih subjektov civilne družbe za razumevanje in sodelovanje vseh državljanov pri udeležanju državljanom prijazne in uspešne države.

NOVICE IZ SLOVENIJE

LJUBLJANA — Tudi v Sloveniji se piše po stenah. Te napise — grafiti — je pred časom zbral v knjigo David Tasič in jo bo zdaj dopolnil za ponatis. Pravi, da je v Sloveniji malo originalnih grafitov, ker ni v slovenski naravi pisati po stenah, so pa nekateri zelo duhoviti.

PODPECA — Že tretjič so v tem kraju pripravili akcijo zidanja gradov kralja Matjaža. Letos se je šestnajst skupin lotilo gradnje snežnih gradov raznih velikosti. Ker je zidanje tekmovalnega značaja in se hoče kdo izogniti kopijam, predstavi organizatorjem skico svojega gradu. Ker pa je bilo letos snega premalo, so organizatorji pripravili velik kup umetnega.

LJUBLJANA — Slavist dr. Jože Toporišič je spisal učbenik Slovenski jezik in sporočanje I, namenjen srednješolcem. Komisija za učbenike pri strokovnem svetu meni, da je učbenik vsebinsko med boljšimi v Evropi, da pa je pomanjkljiv v načinu predstavitve in da je posebej potrebno izdelati didaktiko pouka slovenskega jezika. Zato je strokovni svet priporočil, da bi pripravili navodila za uporabo Toporišičevega učbenika. Učbenik naj bi bil tako napisan, da ga lahko uporablja učenec, ne da bi potreboval učiteljevih napotkov.

LJUBLJANA — Združenje za demokratizacijo javnih občil je podelilo priznanje Frana Tersegla za delo v minulemu letu. Prejeli so jih časnikarji Janez Markeš, Ivo Žajdela (pišeta v Slovincu) in Franc Bole (glavni urednik Ognjišča).

NOVA GORICA — Cestna povezava med Novo Gorico in Ljubljano je še v načrtih. Pripravljene so tri možne trase: colska (teče mimo Ajdovščine, Cola in Logatca), vipavska (po istoimenski dolini do Razdrtega) in kraška (med Šempetrom in Sežano). Jeziček na tehtnici se nagiba k vipavski trasi, čeprav je tudi nekaj pomislekov proti njej: tekla bi po najboljših kmetijskih zemljiščih in burja se pojavi s precejšnjo močjo kar petdesetkrat na leto.

CERKLJE OB KRKI — Vojaško letališče se razprostira na 500 hektarih, a je zaenkrat brez uporabe. Sicer je minister Kacin rekel, da bodo slovenski piloti že letos vezbali na njem, lahko bi ga pa tudi uporabljali za civilno letalstvo in aeroklube, vendar ga do sedaj uporablja le učni center slovenske vojske in oklepna enota, o letalih pa ni nič slišati. Letala so lahko šele pred kratkim kupili, tri rabljene šolske enoturbinske avione pilatus PC 9 švicarske izdelave. Zaradi embarga so letala brez oborožitve; orožje naj bi nabavili, ko bo odpravljen omenjeni embargo. V slovenski vojski je trenutno zaposlenih petdeset pilotov, ministrstvo pa študentov št. 12 študentov letalske šole na strojni fakulteti.

KOČEVJE — V tej občini so prvi začeli dezinficirati vodo z ultravijoličnimi žarki. Po raznih krajih nameščajo žarnice z ultravijoličastimi žarki, ki uničujejo vse bakterije, ki škodijo človeškemu zdravju, v vodi pa ostane vse, kar potrebuje organizem. Med prednosti sodi tudi odprava manipuliranja in skladiščenja klora ter bodo stroški manjši. S previškom bodo obnavljali vodovode in polagali nove.

LJUBLJANA — V sklopu knjižnih izdaj so lahko tudi Slovenci prišli do življenjsko „nujne“ literature, kot so ilustrirane knjižnice o zodiakalnih znamenjih, o branju z dlani ter o koncu sveta in prerokbah za leto 2000.

LJUBLJANA — Že dvestotič so zaigrali trpkó komedijo Bernarda Slada Ob letu osorej. Premiero v slovenskem prevodu so zaigrali oktobra 1989, do jubilejne predstave pa si jo je ogledalo več kot 56.000 gledalcev. Igrata Polona Vetrih in Ivo Ban, režiser pa je Boris Kobal.

LJUBLJANA — Slovenskega mobilnega

telefona ni mogoče uporabljati izven državnih mej, ker še niso priključeni na evropsko mobilno omrežje. Zato Mobitel daje v našem telefonske aparate z nemškimi identifikacijskimi karticami, s katerimi je možna zveza po vsej Evropi. Račun bo naročnik dobival na podlagi nemškega obračuna, pristieli mu bodo še petodstotni prometni davek.

LJUBLJANA — Alkoholizem je v Sloveniji že dolgo zaskrbljujoč pojav, ki pa se leto za letom stopnjuje. Svetovna zdravstvena organizacija je pripravila pregled za leto 1990, po katerem je razvidno, da spada Slovenija v sam evropski vrh, kar se alkoholizma tiče. Zelo visoka je uporaba žganih pijač, umrljivost za okvarami jeter zaradi čezmernega uživanja alkohola pa se je v zadnjih dveh desetletjih skoraj potrojila. Po podatkih organizacije naj bi na prvem mestu v Evropi zaradi umrljivosti zaradi obolenja jeter bila Madžarska z 52 primeri na 10.000 prebivalcev, takoj za njo pa Slovenija s 34.

VALLOIR, Francija — Na tradicionalnem mednarodnem tekmovanju v izdelavi snežnih skulptur je slovenska ekipa, ki so jo sestavljali dva akad. slikarja in ena ko-reografinja, dobila dve drugi mesti. V treh dneh so morali izdelati kip iz snežne kocke 4 x 4 x 4 m, ki je predstavljal pol žensko pol otroško glavo, ki je imela na glavi avbo z narodnimi motivi. Skico so predstavili komisiji že lanskega oktobra, zdaj pa so jo morali narediti in konkurirati z dvaindvajsetimi ekipami iz celega sveta.

NOVICE S PRIMORSKE

NA 25. JUBILEJNI REVILJI otroških in mladinskih zborov 3. aprila so nastopali zbori s Tržaškega, pa tudi gostje iz goriškega Doberdoba in iz Komna pri Sežani v Sloveniji. Vseh nastopajočih je bilo v Kulturnem domu v Trstu okoli sto osemdeset, ki so na koncu zapeli skupno pesem in sicer Lojzeta Mava Moja domovina (bolj znano kot Oče, mati...). Pesem, ki je bila verjetno prvič zapeta v Kulturnem domu, so otroci zapeli ob spremljavi instrumentalne skupine.

ŠTIRI URE TEDENSKO trajajo slovenske oddaje na televizijski postaji v Trstu. Vidne so na Tržaškem in Goriškem, zakon pa ne dovoljuje, da bi lahko oddajali za videmsko pokrajino. Oddaje so začele z dvajsetletno zamudo, saj je italijanski parlament zagotovil pravico do televizijskih oddaj v materinščini trem uradno priznanim narodnostnim manjšinam (nemški, francoski in slovenski). Zaenkrat je njeno osobje prišlo iz Radia Trst A, okrepljeno z dvema novima časnikarjema, snemalcema in režiserko. Kako različno sta zaščiteni manjšini v Sloveniji in Italiji, je razvidno tudi iz tega podatka: slovenska manjšina šele sedaj razpolaga s slovenskim sporedom na televiziji po štiri ure tedensko, medtem ko v Kopru že dolgo vrsto let oddajajo v italijanski po deset ali enajst ur — dnevno!

UMRL JE MSGR. LOJZE ŠKERL, dolgoletni škofov vikar za Slovence v tržaški škofiji. To službo je opravljal 26 let, dokler ga leta 1992 ni nadomestil sedanji vikar msgr. Franc Vončina. Msgr. Škerl je bil vsa leta duhovništva tesno povezan z ljudstvom, saj je poleg svojih rednih opravil kot vikar sodeloval pri goriškem tedniku Katoški glas, sestavljal jutranjo duhovno misel za radio Trst A in pomagal v dušnem pastirstvu. Star je bil 80 let.

Naše učiteljice v Sloveniji

PO PRIMORSKI LEPA VIDA JE PRI MORJU STALA...

Odšle smo iz Čedadu proti Gorici iz krajevne slovenske šole po dobrem domačem kosilu. Prva stvar, ki je vzbudila našo pozornost, so bili napisi v mestu: ni dvojezičnih napisov za slovensko manjšino. Peljali smo se po Furlanski nižini proti Gorici (Castelmonte, Gagliano). Okolica je podobna našemu predmestju v Velikem Buenos Airesu: družinske hiše, vrtovi, ograje, drevje na pločnikih. Razlikuje se po pokrajini: v hribih vklesane stopnice, kjer stojijo bogati vinogradi ter gojijo uspešno kmetijstvo.

Ob vhodu mesta nas je že pričakovala voditeljica ga. Marija Ferletič, predsednica Slovenskih organizacij, slovenske ustanove na deželni ravni. Predlagala nam je dnevni program in takoj smo bile na poti. Obšle smo Števerjan in Krmin; po poti nas je ga. Ferletič opozorila na ponos Goričanov, vrh Matajur in pod njim rodovitna Goriška brda, vidi se tudi Stara gora.

V Števerjanu imajo Glasbeni festival prvo nedeljo v juniju kot ovrednotenje starih navad proti modernizaciji. Števerjan se šteje med slovenske občine, ki imajo slovenskega župana in je skoraj celotna uprava v slovenskih rokah. Gotovo to pomaga domačinom slovenskega pokolenja za ohranitev korenin in identitete kakor tudi slovenska prisotnost na tej zemlji (napisi — vsaj polovica ali več — so v slovenskem jeziku).

Na tem koncu imajo slovenske otroške vrtce in slovenske osnovne šole. Za šolanje srednje stopnje dijaki obiskujejo slovensko gimnazijo v Gorici.

Prišli smo do osnovne šole Šolskih sester, kjer nas je sprejela ravnateljica ga. Brajlova. Razložila nam je položaj slovenskih šol in težav, ki jih prinaša italijansko govoreča okolica. Stavba je nova, izredno moderna in sodobno načrtovana. To je državna šola in vsi predmeti so v slovensščini.

Na Goriškem statistike govorijo o izgubi približno 100 otrok letno zaradi upadanja rojstev in posledica se tudi pozna pri obisku šole. Ti otroci izhajajo približno 70% iz mešanih zakonov in samo od 1 do 2% izhajajo iz čisto italijansko govorečih

družin. Kriterij, ki ga uporabljajo za poučevanje — nam je razlagala ga. ravnateljica —, je tak, „da ni važno, da govoriš perfektno slovensščino, pač pa da se navdušijo za slovenstvo“.

Kaže se v zadnjih časih veliko več zanimanja, vračajo se h koreninam, kar je seveda zelo pozitivno. Čeprav je prizadevanje učiteljic zelo pogumno, čutijo kako so otroci podvrženi asimilaciji, ki je zelo močna in hitro napreduje. Njihovem delu seveda pomagata dva zavoda (Zavod sv. Družine in Mladinski dom), kjer dijaki preživijo še nekaj ur v slovenskem okolju, kljub vsemu se samo desetina otrok odloči za slovenske šole.

Po izredno zanimivem obisku na šoli smo se napotile v Doberdob. Tam so nas člani krajevnega odbora povabili na okrepčilo na domačem kmečkem turizmu.

Vsa okolica Gorice je polna zgodovine in še zmeraj je čutili tragedijo prve svetovne vojne, zlasti v Doberdobu. Doberdob leži 7 kilometrov od Gorice in 27 kilometrov od Trsta. Na poti smo srečali in videli razne spomenike prve svetovne vojne, med njimi gromozanski spomenik v Oslavju. Slišali smo tudi zgodbo o slovenskih puntarjih, ki so bili obglavljeni na travniku ob Soči. Poleg cerkve Sv. Ignacija — pred kratkim obnovljena katedrala — na trgu je tudi plošča, ki nas na to tudi spominja.

Napotili smo se proti Trstu. Peljali smo se mimo Standraža, Sovodenj, čez Vipavo v Gabrje, kjer je pogled tudi na grad Mirna. Pokrajina je čudovita, čeprav nam je vreme malo nagajalo in za okolico nenavadna megla motila oči, spoznali smo mediteransko klimo, kjer je zima milejša, zgodnje zelenje krasi rdeče-rumeno grmovje, ki je oznanjalo konec mraza.

Prišle Trstu naproti. Žal si nismo mogle ogledati vsega, ker je bila že skoraj noč in megla ni popustila do konca našega obiska na Primorskem. V Devinu je ga. Ferletič prepustila vodstvo Alešu Breclju.

Peljali smo se po obalni cesti, zgrajena med obema vojnoma, ki pelje ob Jadranskem morju in se ustavile pri gradu Miramar, ki je bil last mehiškega cesarja Maksimilijana.

Slovenske učiteljice na obisku pri škofu Metodu Pirihu v Kopru.

milijana.

V okolici so našli tudi ostanke pračloveka, kar je seveda izredna zgodovinska zanimivost in je edinstveni slučaj ob Jadranu.

Veliki del prebivalstva tržaške okolice se je izselil, v glavnem so postali politična emigracija, ker so bežali pred fašizmom, in ekonomska emigracija, ki je iskala boljše gnotne prilike.

Obiskale smo cerkev Sv. Justa, znamenitost Trsta, znana po vsem svetu. Cerkev je iz 13. stoletja, zgrajena v tipičnem romanskem slogu. Tam nas je srečal dolgoletni tržaški kulturni vodja Marij Maver, ki je z nami spregovoril tudi nekaj besed.

Iz Trsta smo se peljale po avtocesti preko industrijskega predela, ki skupno s pristaniščem preživlja večji del prebivalstva in je trenutno v hudih stiskah, ker železarno zapirajo.

Z avtoceste smo naravnost prišle na mejni prehod Vrtojba in tako zopet v Slovenijo, kjer nas je čakal Piran za prenočišče. Pot nas je peljala po cesti, ki vozi do Pule na Hrvaškem, me pa zavile na Koper mimo Izole do Pirana.

Piran je tipično pristaniško mesto, zgrajeno v hribih, v značilnem slogu arhitekture za mediteransko okolico. Na žalost nas je dež spremljal skozi in skozi ob našem obisku slovenske obale. Vseeno smo si lahko ogledale Tartinijev trg, stavbe, trgovine in

seveda pošto in knjigarne. Namenjene smo bile v muzej; ker je bil zaprt, smo se odločile, da iskoristimo čas na drug način: nekaj nas je šlo peš v Portorož, saj je le nekaj kilometrov daleč, ostal smo pisale ali imele skupinske opravke.

Popoldan smo se napotile v Koper, kjer nas je čakal škof Metod Pirih. Vzel si je celo popoldne in vsako izmed nas posebej pozdravil in se v razgovoru pozanimal za celotno slovensko skupnost v Argentini, zlasti za naše slovenske šole in njih učence. Pridružil se nam je tudi bivši škofov tajnik Aleksander Skapin, ki je sedaj župnik v koprski stolnici. Obisk pri škofu je bil izredno zanimiv in kot vedno, njegova gostoljubnost je storila, da smo se malo dalj časa ustavile ob pogrnjeni mizi. Po odlični zakuski smo obiskale še stolnico. Po dimenzijah je to največja cerkev na Slovenskem. V zakristiji smo si ogledale bogate gotske zaklade, zlati kelih in monštranco ter tudi obiskale grob škofa Jenka. Srečanje je bilo izredno bogato. Škof je izrecno naročil tople pozdrave vsem Slovincem v Argentini in obljubil, da nas bo zopet v kratkem času obiskal.

Po končanem obisku v Kopru smo se peljale v Portorož k večerni maši v salezijansko cerkev in takoj nazaj v Piran, kjer smo se pripravile za odhod naslednje jutro v Postojno.

Ivana Tekavec

V Gorici: z ravnateljico osnovne šole Otona Župančiča go. Brajlovo (na desni) in predsednico centralne Zveze slovenskih organizacij Marijo Ferletič (levo s klobukom).

Zvezna odbora dekliške in fantovske organizacije

vabita vse mlade, ki igrate na inštrumente, požete ali tvorite skupine in zборе, da se prijavite za

26. pevsko-glasbeni festival,

ki bo v soboto, 19. avgusta 1995

Kulturna referentka: Veronika Vivod (tel. 627-4242)

Podjetniki in trgovci, ki potujete v Slovenijo!

Slovensko-latinskoameriška trgovska zbornica
vam nudi možnost, da lahko obiščete razna podjetja.

Prijave v pisarni: Moreno 129 - Ramos Mejía, vsak ponedeljek, sredo, petek
od 15. do 19. ure, ali na tel. 654-6438/658-6574.

Slovenski križev pot v San Isidru

Slovensko gledališče Buenos Aires je že vdrugič uprizorilo ŽIVI KRIŽEV POT na trgu Mitre pred stolnico, v San Isidru. Pred leti — 1985 — je doživela predstava, tako kot letos, lep uspeh. Tokrat se je na skupno povabilo občine, župnije in škofije San Isidro zbralo, na veliki petek, 14. aprila, kar 108 nastopajočih. Igralsko se je predstava odvijala med molitvami ene in druge postaje; zamišljena je bila, kot vedno, povsem realno — pred nami so zaživeli v škrlat ogmjen Pilat, Kajfa v belem duhovskem oblačilu, rimski vojaki v tunikah in z bleščečimi čeladami, jeruzalemske žene in Jezusova mati Marija ter vsa pisana judovska množica. Kristus je moral sprejeti marsikateri udarec razjarjenih krvnikov, dokler ni bil „pribit“ na veliki križ med obema razbojnikoma, na ploščadi pred vhodom v stolnico. Veličastni prizor, ki ga je prišlo gledat vsaj pet tisoč ljudi iz San Isidra in okolice, je trajal dve uri; blizu polnoči je bilo, ko so se razšli zadnji verniki-gledalci. Predstavo je režiral, kot že prejšnja leta v drugih središčih Velikega Buenos Airesa, igralec in režiser Lojze Rezelj.

F. P.

Vse fotografije MARKO VOMBERGAR

Rimski stotnik vodi križanje.

Judovski velikaši obsodijo Kristusa (v belem režiser Lojze Rezelj).

Judovsko ljudstvo žaluje za Kristusom.

Kalvarija in križanje (pred stolnico).

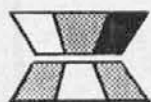
Kristus omaguje pod križem.

Kristus sreča svojo Mater.

Velika množica argentinske publike sledi z zanimanjem križevemu potu.

SLOVENC V ARGENTINI

Osebne novice

Rojstvo: V družini Lojzeta Rezlja ml. in Marjane roj. Šušteršič se je v petek, 21. aprila, rodil sin Martin Matjaž.

V družini Marka Rezlja in Rezike roj. Rovan se je rodil v četrtek, 27. aprila, sin Peter Damijan.

Čestitamo!

Nova diplomantka: Na Institutu padre Elizalde je 15. marca končala študije Mateja Hribar-Šmalc in postala profesorica naravoslovnih ved.

Najlepše čestitke!

Smrti: V San Martinu je umrl Polde Novak (74), v Hurlinghanu Lina Matičič roj. Frančič, v Transradu Ignacij Mežnar (star dve leti), v San Martinu pa Ana Pelan.

Naj počivajo v miru!

MALI OGLASI

ORIENTE S.R.L. - Prevozi - poroke - rešilni avtomobili - mrliske vežice - pogrebi - Monseñor R. Bufano 2651 (ex Camino de Cintura) 1754 San Justo - Tel.: 651-2500 / 651-2335

ZDRAVNIKI

dr. Marija Avguštin - Specialistka za očesne bolezni. Ponedeljek, torek in petek od 16. do 20. ure. Roma 3122 - 1. nadstr. 3. - Isidro Casanova (20 m od Rute 3). Tel.: 485-5194

PSIHOLOGIJA

Lic. Jelka Oman, psihologinja. Psihološka pomoč pri učenju in vedenju, orientacija pri izbiri poklica in v njem, ter za starše in vzgojitelje. Finocchetto 1949, Hurlingham, Tel.: 665-0268

Psihoanalitični konzultorij: lic. psih. Marko Mustar; Santa Fé 3228, 3^a „M“ - Capital - Tel.: 831-3546.

ELEKTRONIKA

Električni material za industrijo in dom. Elektro Ader - Franci Jarc. Av. Ader 3295 - Munro; Tel.: 766-8947 / 762-1947

ZOBOZDRAVNIKI

Viktor Leber - splošna odontologija, implantes óseo-integrados; sredo in petek, od 14 do 18; Belgrano 3826 - 7. nadstr. „B“ - San Martín - Tel.: 755-1353.

TURIZEM

Potovanja, skupinske ekscurzije, letalske in pomorske vožnje poskrbi po ugodni ceni Marjeta Šenk - Tel.: 762-2840.

Tel. 441-1264 / 1265

Latalske karte, rezerva

hotelov, najem avtomobilov in izleti po svetu

LEGAJO Nº 3545-82 Y. Yrigoyen 2742 - San Justo

ADVOKATI

dr. Katica Cukjati - odvetnica - ponedeljek, sredo, petek od 18. do 20. ure - Boulogne Sur Mer 362, La Tablada, Tel.: 652-5638

dr. Marjana Poznič - odvetnica - Vsak dan od 15. do 18. ure - Lavalle 1290, pis. 402 - Tel. 382-1148

dr. Franc Knaps - odvetnik - ponedeljek, torek, petek od 16 do 20 - Tucumán 1455 - 9. nadstr. „E“ - Capital - Tel.: 476-4435; tel. in faks 46-7991.

dr. Lilijana Kožar, odvetnica; Bogotá 3099, 2^a B, Capital. Torek in petek od 16. do 20. Tel.: 613-1300

ARHITEKTURA

Arh. Jure Vombergar - načrti in vodstvo gradbenih del. Av. Gaona 2776, Haedo. Nov telefon: 443-7385.

ZA DOM

Matija Debevec - soboslikar. Barvam stanovanja, pohištvo. Peguy 1035 - (1708) Morón - Tel.: 489-3319

GOSPODARSTVO

Zavarovanja M. in H. Loboda - Sarmiento 385 - 1. nadstr., pis. 10 - Buenos Aires - od 11 do 18.30 - Tel.: 325-2127.

Kreditna Zadruga SLOGA - Bm. Mitre 97 - (1704) Ramos Mejía - Tel.: 658-6574/654-6438. Od ponedeljka do petka od 10. do 19. ure.

Mutual SLOGA - Bm. Mitre 97 - (1704) Ramos Mejía - Tel.: 658-6574/654-6438. Od ponedeljka do petka od 10. do 19. ure.

SLOGA - PODRUŽNICA CASTELAR Slovenska Pristava - República de Eslovenia 1851 - Uraduje od sredah od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 10.30 do 12.30 (g. Nande Češarek).

SLOGA - PODRUŽNICA SLOVENSKA VAS - Hladnikov dom - Msgr. J. Hladnik in Hernandezias - Uraduje ob sredah od 19. do 21. ure in ob nedeljah od 10.30 do 12.30 ure (ga. Marija Gorše).

SLOGA - PODRUŽNICA SAN JUSTO Naš dom (pisarna) - H. Yrigoyen 2756 - Tel.: 651-1760. Uraduje ob torkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 9.30 do 11.30 ure (gdč. Julka Moder).

SLOGA - PODRUŽNICA SAN MARTIN Slovenski dom - Córdoba 129 - Tel.: 755-1266 - Uraduje ob četrtkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 10. do 11. ure (g. Stanko Oberžan).

Slovenska kulturna akcija

prireja

GLASBENI VEČER

s predvajanjem video-traka, posnetega na slavnostnem koncertu v Cankarjevem domu v Ljubljani dne 11. 7. 94 ob priliki praznovanja 40. obletnice SKA.

Program:

- samospjevi: solisti s klavirsko spremljavo
- kantata: **ORATORIJ IRENEJ FRIDERIK BARAGA** komponist: prof. Alojzij Geržinič - besedilo: dr. Tine Debeljak (prvič izvajano v Sloveniji)

solisti: MARKO BAJUK, bariton - VERONIKA FINK, sopran - MARKO FINK, bariton — **klavir:** NATAŠA VALANT
zbor: CONSORTIUM MUSICUM, dirigent dr. Mirko Cuderman
recitator: Janez Albreht - napovedovalec: Tone Kuntner

20. maja 1995 ob 20. uri v mali dvorani Slovenske hiše
Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires

Koncert bo predvajan preko novega 29" TV aparata, ki ga bo v ta namen prijazno posredoval Srednješolski tečaj Marko Bajuk.

DVE NOVICI O USLUGAH SLOGE

— SLOGA je že podpisala zastopstvo s HRAM TRGATEV, novo družbo za upravljanje lastniških certifikatov Republike Slovenije. VLAGAJTE JIH PRI NAS!

— Kartica SLOGA-MULTIRED. V teh dneh se je 25 trgovin v Ramos Mejiji, 35 v San Justu ter podobno število v San Martinu, Moronu in Lanusu pridružilo sistemu. V naših uradih imamo že prijavnice. Vsi člani z naložbo \$ 200.- dobijo kartico SLOGA-MULTIRED ZASTONJ!

SLOGA DA VEČ! V SLOGI JE MOČ!

27. maja:

ŠKOFJA LOKA

DISCO

PRESKRBI SI POPUSTNO KARTICO

Na Pristavi

ŠMARJE PRI JELŠAH — Pripravili so natečaj I. slovenskega trienala satire Aritas Šmarje '95 — Ljubljana '95. Komisija je nagradila kot najboljšo likovno satiro Bineta Roglja, za najboljšo besedno satiro pa je prejel prvo nagrado Janko Messner.

Poravnajte naročnino!

SDO

SFZ

vabita

na mladinsko sveto mašo,

ki bo v nedeljo, 14. maja ob 9.30 uri v slovenski hiši; prav tako na tople zajtrk in zanimiv sestanek, pri katerem bo ga. Veselka Puc podala nekaj misli mladini.

OBVESTILA

SOBOTA, 6. maja:
Srednješolski tečaj v Slovenski hiši.
NEDELJA, 7. maja
Romanje v Luján.

ESLOVENIA LIBRE

Fundador: MILOŠ STARE
Director: Valentín B. Debeljak
Propietario: Eslovenia Unida
Redacción y Administración:
RAMON L. FALCON 4158
(1407) BUENOS AIRES
ARGENTINA
Teléfono: (54-1) 636-0841
Telefax: (54-1) 636-2421

Glavni urednik:
Tine Debeljak ml.
Uredniški odbor:

Tone Mizerit, dr. Katica Cukjati,
Gregor Batagelj

Correo Argentino Suc. 7	FRANQUEO PAGADO Concesión Nº 5775
	TARIFA REDUCIDA Concesión Nº 3824
Registro Nac. de la Propiedad Intelectual Nº 85.462	

Naročnina Svobodne Slovenije: za Argentino \$ 55; pri pošiljanju po pošti pa \$ 60; obmejne države Argentine 90 USA dol.; ostale države v obeh Amerikah 100 USA dol.; Evropa 110 USA dol.; Avstralija, Afrika, Azija 120 USA dol.; vse za pošiljanje z letalsko pošto. Z navadno pošto 75 USA dol. za vse države.

Čeke na ime „Eslovenia Libre“

Stavljenje in oblikovanje:
MALIVILKO - Telefax: (54-1) 362-7215

TALLERES GRÁFICOS VILKO S.R.L.
Estados Unidos 425 - Tel./Fax: 362-7215
(1101) Buenos Aires

TOREK, 9. maja:

Seja komisije za obisk grobov ob 50-letnici holokavsta.

NEDELJA, 14. maja:

Mladinski sveta maša in predavanje ge. Veselke Puc v Slovenski hiši.

SOBOTA, 20. maja:

Srednješolski tečaj v Slovenski hiši.

SKA: predvajanje glasbenega večera, posnetega na video-traku v Cankarjevem domu ob 40-letnici SKA ob 20. uri v mali dvorani Slovenske hiše.

SOBOTA, 27. maja:

Na Pristavi Škofja Loka disco.

Vsem sorodnikom in znancem sporočamo, da je v 82. letu starosti umrla naša nadvse ljubljena žena, mamica in babica, gospa

Katarina Bajuk roj. Petrič

Spominjajmo se je v molitvi!

Žalujoci: mož Marko
hčerki Bara in Dani,
sinovi Martin, Grega, Marko
ter njihove družine in drugi sorodniki

Argentina Ljubljana, Vipava,
31. marca 1995

Vsem prijateljem in znancem sporočamo, da nas je 27. aprila v 74. letu starosti zapustil naš ata, gospod

Leopold Novak

Pokopali smo ga na sanmartinskem pokopališču dne 28. aprila 1995.

Zelo smo hvaležni vsem rojakom, ki so kljub zelo slabemu vremenu prišli na poslednji pozdrav in molitev. Posebno se zahvaljujemo župniku Franciju Šenku za darovano sveto mašo ob krsti, za molitve in za vso duhovno pomoč, ki mu jo je nudil v zadnjih letih njegove bolezni. Lepo zahvalo tudi dr. Juretu Rodetu za skrbno duhovno pomoč v prvih letih njegove bolezni.

Priporočamo ga v molitev!

Žalujejo: hči Ana por. Provenzano z družino
hči Marija por. Paladino z družino
sin Jože z družino

Buenos Aires

„Končani bodo boji,
pri Tebi bom doma...“
(Marija mati moja)

Prijateljem ter znancem sporočamo žalostno vest, da je dne 29. aprila 1995 ugasnilo življenje gospe

Line Frančič Matičičeve

Vsem, ki so jo v njenem življenju imeli radi in se od nje poslovili, naj gre naša doživeta zahvala!

Žalujoci mož Tone,
sin Tomaž z družino,
brat Nace

Buenos Aires